

Бартош ЦІХОЦЬКИЙ,
Надзвичайний і Повноважний Посол
Республіки Польща в Україні

«МИ Є СВИДКАМИ ВЕЛИКОГО ГЕРОЇЗМУ УКРАЇНЦІВ...»

Інтерв'ю посла Бартоша Ціхоцького ведучому ютуб-каналу «Відкрита система» («Układ otwarty») Ігорю Янке від 5 березня 2023 року. Переглянути оригінал польською мовою можна за QR-кодом:

Ігор Янке: «Я перебуваю в Посольстві Республіки Польща в Києві. Це одне з небагатьох диппредставництв, фактично єдине серед країн Європейського Союзу, яке не припинило своєї діяльності впродовж війни, навіть у найважчі дні. Тут, у підвалах, ховався чи спав пан Посол зі своїми найближчими колегами, адже тоді в Києві було доволі небезпечно. За мить я матиму розмову з Надзвичайним і Повноважним Послом Бартошем Ціхоцьким про те, якими були ті перші дні. Що відбувалося в Києві? Якими нас бачать українці сьогодні та якою буде польсько-українська співпраця?»

– Добрий день, пані та панове. Це спеціальний випуск «Відкритої системи» з Києва. Мені неабияк приємно бути гостем у Посольстві Республіки Польща і розмовляти з Послом Бартошем Ціхоцьким.

– Добрий день. Мені дуже приємно приймати Вас у себе в гостях.

– Розкажіть, будь ласка, як було рік тому (чи рік плюс кільканадцять днів), коли всі губилися в здогадках, чи нападуть росіяни на Україну. Яка тоді панувала атмосфера? Що на Ваших очах відбувалося тут 24-го, 25-го і протягом наступних днів лютого?

– Для мене ця історія почалася десь наприкінці жовтня – на початку листопада 2021 року, бо я дуже серйозно сприйняв тоді американські та британські повідомлення про те, що нас чекає російська масова агресія.

На той момент тривали дебати, наскільки інформація є достовірною, натомість я вважав за необхідне взяти на віру чорний сценарій. У мене немає скляної кулі, але краще підготуватися до гіршого, тому ми почали розбирати наші архіви, упорядковувати запаси пального, води, їжі, перевіряти генератори тощо. Ми хотіли бути готовими до ситуації, якби довелося негайно покинути представництво і не було б часу вивезти багато речей. Чимало уваги ми приділили тому, як убезпечити працівників і наші сім'ї. Водночас тривали нормальні польсько-українські відносини. Пригадую, тоді була криза, пов'язана із залізничним транспортом. Українська сторона заблокувала вантажні перевезення до Польщі та кількох інших країн, тож ми функціонували в цій паралельній реальності. Наприкінці січня – гадаю, нині в це важко повірити – провели важливу дискусію з представниками Міністерства інфраструктури, в якій узяли участь і високопосадовці з Офісу Президента України, щодо того, чому саме ці вантажні вагони не можуть курсувати. У лютому в Україну приїжджали Прем'єр-міністр Польщі Матеуш Моравецький, Міністр закордонних справ Збігнев Рау, який перебував тут як голова ОБСЄ, і, мабуть, найпам'ятнішим став візит Президента Польщі Анджея Дуди за кілька годин до початку агресії.

– *Президент Анджей Дуда приїжджав 23 лютого, чи не так?*

– Так. І розмови вже були про те, що потрібно українцям, чим ми можемо їх підтримати, як усе може скластися.

– *Чи відчували Ви вже тоді наближення цієї війни?*

– Пам'ятаю поїздку до Харкова з міністром Збігневом Рау. Там, у будівлі облдержадміністрації, яку невдовзі було зруйновано внаслідок влучання російських ракет, проходила зустріч із Президентом України Володимиром Зеленським. Тоді до Генерального консульства Республіки Польща в Харкові надійшло секретне повідомлення, яке змусило мене негайно ухвалити рішення про переведення дружин наших дипломатів на роботу віддалено. Ми не називали це евакуацією. Річ у тім, що більшість дружин (у деяких випадках – чоловіків) польських дипломатів працює в Посольстві чи консульстві, тож вони одночасно є працівниками. Це дуже велика група людей, велике представництво.

– *Скільки осіб тоді тут працювало?*

– Було понад 80 посад. А також діти, деякі колеги мають, наприклад, трьох дітей.

– *Тобто кілька сотень людей?*

– Понад сотню. На щастя, за півтора тижня до агресії ще літали літаки, тож наші дружини і діти покинули Київ. Це значно полегшило подальшу підготовку та дало змогу зосередитись. Як на мене, то було головне наше рішення. Не можемо уявити, якби 24 лютого застало нас тут із сім'ями.

Я дуже добре пам'ятаю всі ті візити, зокрема Президента Анджея Дуди. Моє життя склалося так, що як віцеміністр закордонних справ і посол я неодноразово контактував із президентом, тому це не була зустріч абсолютно незнайомих людей. Ми прощалися, усвідомлюючи, що не знаємо, коли і чи взагалі побачимося. Президент Анджей Дуда добре це розумів також. Водночас цей візит, як і попередні та наступні, багато нам – тим, хто працював у Києві, – дав, зокрема підбадьорював і підтримував настрій. Після від'їзду Анджея Дуди я отримав сигнал, що є термінове повідомлення з Варшави.

– *Це було 23 лютого увечері?*

– Так, увечері 23 лютого я приїхав до вже порожнього Посольства, ознайомився з повідомленням, яке, по суті, поставило крапку над «і». Ми тоді вже знали, як чинити. Далі був виступ Президента Путіна, в якому він фактично оголосив війну під назвою «спецоперація», тож було очевидно, що вона розпочнеться. Дивовижно, але я пішов додому, ліг спати і дуже добре спав у своїй піжамі, чого не мав змоги зробити тижнями після цього. Зі сну, як і всіх нас тут, у Києві, мене вихопив вибух російської ракети, яка влучила в Бориспіль (аеропорт під Києвом) чи то у військові казарми десь у районі Броварів або Борисполя. Відтак ми всі зустрілися тут, у Посольстві.

– *Яке було відчуття, коли Ви вперше почули вибухи?*

– Упродовж тих тижнів у мене було враження, що я вже дивився це в кіно, що це черговий фільм. Такі відчуття нагадали мені 11 вересня. Тоді я саме перебував у Росії і бачив на екрані літак, який захопили джихадисти, що вривався у вежі в Нью-Йорку. Я довго не міг повірити, що це канал новин, а не розважальний.

– *Так, але тут Ви почули це не по телебаченню, а безпосередньо.*

– Так, однак це не змінює факту. Важко уявити, що щось подібне може статися посеред Європи. Я добре бачив сяйво від вибуху зі спальні, тому що вікна виходять у той бік. Не можу сказати, що це полегшення, але нарешті настав момент, коли відомо, що буде далі. Адже час упродовж листопада, грудня, січня, лютого – суцільна невизначеність, а також невпевненість щодо нас самих. Якою буде наша реакція? Що станеться? І ось 24 лютого на світанку ми почали діяти за встановленим алгоритмом.

– *Скільки людей тут зосталося?*

– Близько 20–30 людей. І невдовзі виявилось, що ми не зможемо так довго функціонувати, бо всі магазини в Києві зачинилися, а місто відразу спорожніло. Запаси води і їжі дуже швидко вичерпувалися, і стало зрозуміло: хоч би з огляду на це, навіть не беручи до уваги питання безпеки, нам потрібно було щось вирішувати. Проте головна проблема полягала в тому, що літаки не літали й основні шляхи виїзду до Польщі були паралізовані.

Звісно, в нас був маршрут евакуації, але найважливіше завдання, яке постало тоді, – це як виїхати з Києва в колоні машин, тому що йшлося не про один, два чи три автомобілі. Непокоїлися ми і за польських громадян у Києві – журналістів, та просто випадкових людей, які приходили до нас несподівано. Громадяни Європейського Союзу чи дипломати інших країн просили нас про підтримку, тому ці колони ставали довгими. Їх було кілька, тож без допомоги української сторони – людей, яких я нині можу назвати нашими друзями, – ми б не впоралися. Адже вони відповідали на мої дзвінки незалежно від години дня і ночі, навіть попри свої важливіші справи, та допомогли безпечно й ефективно евакуювати моїх працівників, наших дипломатів, тож ми дуже вдячні за це. Через кілька тижнів після цього Президент Польщі Анджей Дуда підписав рішення про нагородження високим державним орденом заступника Міністра оборони України Олександра Поліщука. Я радий, що таких людей було відзначено.

– *Що на ту пору було для Вас особисто найважчим? Який момент вразив найбільше?*

– Ми були зосереджені на тому, що Києву загрожує атака із суші, що ворог може проникнути на територію об'єкта. Головне в цій ситуації – щоб до його рук не потрапило те, чого не має в нього бути. Тому нас чекала важка фізична праця з ліквідації певних інформаційних систем.

– *Ви їх вивозили?*

– Вони перестали існувати. Консульська документація, наприклад, чисті візові бланки. Зараз навіть не пригадаю, чи ми робили це до 24 лютого чи, можливо, вже після 24-го.

– *Я правильно розумію, Ви боялися, що хтось зайде до будівлі й заволодіє цими документами?*

– Саме так. До такого сценарію готові дипломатичні установи всіх країн світу.

– *Тільки там до цього часу не починалися війни.*

– Ні, кілька воєн спалахнуло. Можливо, це не завжди нас зачіпало, проте всі пам'ятають штурм американського представництва в Бенгазі. Ми мали не допустити цього – захистити конфіденційні документи, пристрої, але також герби й прапори. Я й уявити не міг, що було б, якби опублікували фото чи відео, на яких зневажають наші символи.

– *Ви знімали все?*

– Так, на всій території представництва, за винятком, звичайно, головного прапора перед Посольством та герба на будівлі.

– *Я правильно розумію, Ви тоді вважали, що спецназ чи хтось інший увійде, щоби Вас убити?*

– Не думаю, що це могло бути ціллю, тому що дипломат – це цінний актив.

– Якщо вони хотіли тоді вбити Президента Володимира Зеленського, то?..

– Я б не хотів порівнювати. Загалом ситуація була складна. Ми ще дуже боялися мародерів, бунтів у місті та паніки. На ту пору в Києві, за кілька тижнів до агресії, панувала доволі напружена атмосфера, тож збереженню місії приділяли особливу увагу. Люди переконані, і не тільки в Україні, що дипломати знають більше, тому й придивлялися. Пам'ятаю, коли приїхала вантажівка з польського Міністерства закордонних справ – щоби вивезти ті дипломатичні документи, які не можна було знищувати, – як ширилися сенсаційні чутки, що це був польський GROM або що представництво евакуюється. Це свідчило про напруження, бо українці надавали присутності західних дипломатів великого значення.

– З яких всі, крім Вас, виїхали?

– Все ж таки не всі. Був Апостольський нунцій, посли Грузії, Туркменістану, країн Середньої Азії, упродовж кількох тижнів перебував посол Туреччини. Про це треба говорити детальніше, адже деякі колеги евакуювали кілька тисяч своїх громадян у ті тижні. Китай мав багато студентів у Харкові; країни Центральної Азії, Північної Африки так само. Тож я дуже поважаю своїх колег із дипломатичного корпусу.

– Усі країни Європейського Союзу вивезли своїх дипломатів, зокрема й послів?

– Іноді вони залишалися, але це також дуже складне питання. У деяких випадках zostавалися офіцери Апарату аташе з питань оборони, в інших – консули, з якими ми контактували. У тому безлюдному Києві до нас приїжджали й естонці, і колеги з інших посольств. Хай там як, ми боялися, що внаслідок паніки чи, скажімо, через нестачу їжі та води сторонні зможуть зайти до представництва. Наші дипломати позалишали все своє майно в кількох десятках квартир (бо їхні родини евакуйовувалися раніше, тож виїжджали з базовими речами, з малою валізою в руках.) Не було змоги привезти з Варшави якусь бригаду, яка змогла би це вивезти, тож я з іще деякими людьми, котрих зібрав доволі хаотично, вирішив обійти ці квартири, і найцінніші чи пам'ятні речі забрав до Посольства – не все, бо це було неможливо, але хоч основне. З одного боку, було важко, виснажливо й напружено, бо, наприклад, окремі квартири були розташовані на Святошині, а там на відстані одного, двох чи п'яти кілометрів тривав артилерійський бій, але з іншого – я мав заняття. Тому що були дні, коли здавалося, що нічого не відбувається, а найстрашніше – це бездіяльність, коли маєш надто багато часу на роздуми. До того ж до нас несподівано приходили люди, здебільшого українці польського походження, активісти польських організацій, які вирішили виїжджати. Ми не очікували, що вони досі в Києві, тож довелося їх евакуйовувати. Звернувся ще хлопець

з простреленою ногою, який приїхав воювати, його теж треба було доставити на поїзд. Таких історій можна розповісти чимало. Сьогодні вони не здаються привабливими чи героїчними – це була наша буденність.

– *Коли Ви вирішували стати дипломатом, то, мабуть, навіть не уявляли, що з Вами можуть відбуватися такі події?*

– Звісно, я не очікував такого. Та, з іншого боку, недарма цю професію називають закордонною службою, і кожен, хто вирішує нею займатися, розуміє, що береться за цю справу не заради грошей чи вигоди, а саме щоб служити своїй країні. Тож ми опинилися в тій ситуації, до якої нас покликано.

– *Я знаю, що тоді Ви ночували в підвалі.*

– Було по-різному, але справді, ми всі спали тут. Хто був передбачливіший, приніс собі надувний матрац раніше, хто не подумав наперед – спав на подушках для крісел. Нам здавалося, що цей підвал був найбезпечнішим місцем. Пригадую, тоді ми спали в одязі, бо хотіли бути готовими будь-якої миті покинути представництво, і дуже часто ходили в бронежилетах і касках. Під час кожної повітряної тривоги ми спускалися в цей підвал, однак потім сюди приїхала група фахівців, які оглянули приміщення і повідомили, що це останнє місце, де нам слід ховатися, тому що воно має лише один вихід через вузький коридор, а стеля нічим не укріплена. Тож добре, що тоді нам на голову нічого не впало.

– *Чи правильно я розумію, Ви боялися, що атакуватимуть безпосередньо Посольство?*

– Тоді було багато повідомлень (частина з яких згодом не підтвердилася), що російські диверсійні групи вже в Києві, в районі Оболоні, на Нивках, і, природно, ми мали взяти це до уваги. З іншого боку, ми були, мабуть, одним із тих об'єктів у Києві, які охороняли найбільше. Як я вже казав, наша країна перебування дуже зацікавлена в дипломатичній присутності, тож навіть якщо патруль Нацгвардії, який охороняє нас цілодобово, фізично не був тут, нас запевняли, що чимало підрозділів у складі різних формувань стежать за Посольством, тому якщо щось трапиться, нам допоможуть. Звичайно, це було величезним полегшенням. Ми також безпосередньо контактували з командувачами польських родів Збройних сил і, не розкрию тут великої таємниці, за нами спостерігали з Польщі. Ми були впевнені: якщо станеться щось погане, допомога прийде.

– *Але щось могло трапитися будь-якої миті, і ця допомога не встигла би прийти вчасно.*

– Але не трапилось.

– *Так, слава богу, ми тут і Ви можете про це розповісти. Тоді було страшно?*

– Це вже дуже особисте питання. Гадаю, як і кожна здорова людина, я відчував страх. Однак у ті дні, ще до евакуації співробітників, я був свідком

драматичних ситуацій, коли, здавалося б, сильні, міцні чоловіки розпадалися психічно. Нерідко це траплялося після телефонного дзвінка дружині, яка не витримувала психологічного тиску. Той, хто бачив це, звісно, не буде критикувати чи засуджувати, а надто якщо в такому становищі не був. Я ж можу лише подякувати провидінню, що маю таку дружину. Ми постійно контактували телефоном, але вона жодного разу не запитала, чи я в безпеці. І ніколи не казала, що хвилюється. Натомість розповідала мені, що робить. Вона організувала величезну кількість допомоги від польських підприємців і компаній. Разом із домініканцями з Фастова евакуювала понад тисячу дітей, опікувалася евакуйованими поляками, українками, які приїжджали до Польщі, та підтримувала нашу першу леді. Після кожної такої розмови я відчував величезну підтримку і хотів підтягнутися до її рівня. Це дуже індивідуально, але кожен з нас, безумовно, переживав момент слабкості. Я, наприклад, пригадую, коли припинилися бої навколо Києва, був тиждень чи два затишшя, аж раптом десь пролунала кулеметна черга. Мене це дуже напружило, бо я вже відвик; думав, що це кінець. Тоді ситуація знову заспокоїлась, а потім почали прилітати ракети і дрони. Ця війна набуває щоразу нових облич, і коли нам здається, що ми вже бачили все, неодмінно стається ще щось, що нас дивує ще більше. Тому, вважаю, нам доведеться ще не раз пережити страх чи хвилювання. І ми мусимо дати цьому раду.

– *Яким Ви бачили місто протягом цього часу? Як воно змінилося? Що Вас найбільше здивувало в Києві?*

– Незабутнім є, безперечно, видовище порожнього Києва. Це місто, яке за чисельністю населення можна порівняти з Берліном, місто, що постійно стоїть у заторах і живе двадцять чотири години на добу, раптом спорожніло. Вулиця з одностороннім рухом, де розміщене Посольство, на ту пору стала двосторонньою, бо там фактично нікого не лишилося. Ми дбали про ворону і нашого дворового кота, тому що тут не було інших мешканців. Тим часом у порожньому Києві раптом з'явилася мережа блокпостів. Незрозуміло звідки взялася ця величезна кількість бетонних споруд і залізні протитанкові їжаки. Спочатку на блокпостах були дуже різні люди, і це знову нагадувало сцени з фільмів чи книжок. Я бачив якогось хлопця з гвинтівкою, важчою за нього (схоже на часи Варшавського повстання), і це трохи насторожувало. Адже було очевидно: ці люди не проходили військової служби, тож невідомо, як вони реагуватимуть в умовах величезного напруження. Потрібно було бути дуже обережним, пересуваючись містом. Однак потім звичний Київ повернувся, а блокпости зникли так само раптово, як і з'явилися. Упродовж останніх шести місяців, відколи активізувалися обстріли дронами й ракетами, я спостерігаю надзвичайну запеклість українців, зокрема киян. Вони демонструють, що ніхто не змусить їх змінити стиль життя. Знову ж таки, стежачи за

ресторанами, театрами, кінотеатрами, розумієш, що це схоже на якийсь нереальний сон. Проте не забуваймо, що ми сидимо в Києві, який виграв битву за свою оборону, а за кілька годин їзди звідси, у Харкові чи Одесі, життя не є нормальним. Гуркіт вибухів і пострілів чутно постійно, людям там бракує води, електрики, тепла.

– *Це справді незвично, а надто коли приїжджаєш з-за кордону. Ти усвідомлюєш, що їдеш у зону бойових дій, в місто, де падають бомби. А коли потрапляєш сюди, то життя вирує. Відчинені магазини, паби, вулиці, забиті автомобілями. Все працює, як у нормальному європейському місті.*

– У мене також склалося враження, що один із найдивовижніших аспектів цієї війни – це міцність інститутів Української держави, до яких більшість із нас до повномасштабного вторгнення ставилася дуже критично, зокрема як до корумпованих, неефективних, надміру бюрократизованих, з незрозумілими процедурами. Раптом виявилось, що Україна має залізницю, яка прекрасно функціонує, що енергетичний сектор, який контролювали олігархи, здатний швидко відновлюватися після обстрілів і забезпечувати світло, електрику та воду. І ця держава, і наша думка про неї пройшли серйозну перевірку. Ми, безумовно, є свідками великого героїзму з боку українців. Бо ті, хто воює, ризикують своїм життям, але важливі й ті, хто працює, ходить на роботу щодня, залишилися в країні та підтримують Збройні сили в той чи інший спосіб. Пригадую, якось до нас приїжджали командири Національної гвардії. Це, власне, той підрозділ, який охороняє посольства. Позаяк вони вже були в нас кілька разів, ми їх пригостили тим, що було на складах. Вони натомість принесли нам обід, який приготували їхні дружини. Скажу вам, що я давно не їв такого обіду. Тож підтримка близьких має значення, а підтримка українського суспільства, безсумнівно, дуже важлива для українських військових.

– *Чи відчувається це постійно? Адже я тут лише два дні, та до цього, три місяці тому, відчував довкола такий самий бойовий дух, попри те що був початок грудня і скрізь панував великий страх. Проте я не бачив страху в очах людей. Це радше ми боялися за них, боялися, що це місто замерзне, що Путін, атакуючи всі об'єкти критичної інфраструктури, паралізує країну і зима буде важка. На щастя, та зима не була аж такою важкою. Я приїжджаю знову – місто, здавалося б, мало спорожніти. Однак чую, що тут уже кілька тижнів не вимикають світла, все нормально функціонує. Як їм вдалося це зробити? Ви кажете, що олігархи контролюють енергетичний сектор, тому він не може нормально функціонувати. Путін його руйнує, скидає на нього ракети, а він усе одно працює.*

– Можливо, в українців також є тенденція чи здібність обходити ці надскладні процедури взаємовиключних нормативних актів. Я маю на увазі, що ми постійно контактуємо з Міністерством енергетики, з керівниками

енергетичних компаній, і вони кажуть, що скрізь, де вдається відновити виробництво або розподіл електроенергії, – це результат співпраці компаній, які діляться своїми ресурсами. У кризовій ситуації ніхто не цікавиться, хто що купив чи що кому належить – чи певна підстанція або трансформатор належить ДТЕК, чи Укренерго. Усі просто роблять усе, щоби це працювало. На щастя, так само діють європейські демократичні країни, які надають допомогу. Якщо говорити про енергетику, пригадую, як за кілька днів чи трохи більше тижня міністерка пані Анна Москва спільно з польськими енергетичними компаніями організували потяг, що складався з кількох десятків вагонів. Тоді також ніхто не думав, як потім про це звітувати і хто нам поверне кошти. Це ситуація з категорії «бути чи не бути». Вона увиразнює в людях хороші й погані риси. Якщо в комусь є слабкість, неприхильність чи агресія, то це проявляється ще більше; і навпаки, якщо хтось солідарний, відважний і хоче допомогти, то активізуються саме ці риси. Звідси, звісно, й різне ставлення до ситуації. Я часто отримую запитання з Польщі чи з інших країн, де є багато українців, зокрема і молодих чоловіків призовного віку, чому вони не тут. Адже їздять на дорогих машинах, витрачають багато грошей, тоді як в їхній країні триває війна. Можливо, так і є. Однак я не беруся засуджувати, чи можуть ці люди приїжджати за гуманітарною допомогою. Якщо мільйонер втік з Ізюма на своєму «ламборгіні», то на такій машині він і їздить, бо іншої в нього немає. Але, звичайно, є різні настрої. Важливо те, що бойовий дух зберігається й ця рішучість переважає. І зараз, коли формують нові підрозділи, колеги з українського уряду кажуть, що проблем немає, навіть не треба оголошувати мобілізацію, тому що чоловіки йдуть добровольцями, попри величезні втрати, значну кількість загиблих і ще більше поранених. Ця рішучість не згасає.

– *Що нового Ви дізналися про Україну за цей рік? Чого не знали раніше?*

– Українська громадськість здивувала мене найменше. Більше, власне, те, що я вже згадував – сила державних інституцій, про яку ніхто не здогадувався. Мені здається, що це українці довідалися про нас більше. Панує таке відчуття подиву або навіть ейфорії стосовно того, як себе повели поляки. Чимало моїх співрозмовників казали, що думали, нібито ми маємо до них претензії щодо Волині чи інших темних сторін нашої спільної історії, що ми не солідарні з ними. Таке уявлення, мабуть, було створено десь в інформаційному просторі. Українці дуже вдячні, але з певною ноткою здивування, вони не очікували такого.

– *Мушу сказати, коли хтось довідується, що я поляк, це такий приємний момент. Гадаю, коли зустрічають Посла Польщі, то ставляться, як до короля.*

– Не як до короля, але я ще ніколи не був таким гордим представляти Польщу, всіх людей, як-от ви, які показали те прихильне ставлення

впродовж важких місяців 2022 року. Радий, що це цінують. Ми хочемо зосередити увагу на тому, щоб після війни ці позитивні емоції між нами та українцями залишилися.

– *Власне, якою буде наша співпраця? Наскільки глибокою? Тому що різні автори, публіцисти, політики подають розмиті уявлення про українсько-польську взаємодію. Як Ви реально оцінюєте цю співпрацю після завершення війни?*

– Дещо вже можна побачити, зокрема безпрецедентну взаємодію Збройних сил, спецслужб та оборонної промисловості. Я впевнений, що будуть спільні польсько-українські проекти, продукти, які згодом використовуватимуть Збройні сили. Триває величезна робота, щоб виправити або надолужити відставання в інфраструктурі. На жаль, треба сказати, і це зауваження адресоване насамперед Українській державі, що вона недооцінила напрямок з України до Польщі. Україна мала доступ до моря, експортувала, наприклад, своє зерно, агропродовольчу продукцію кораблями, але не було достатніх інвестицій у наземну, дорожню та прикордонну інфраструктуру. Зараз ми намагаємося вирівняти ці відставання, зокрема щодо роботи пунктів прикордонного контролю, під'їзних шляхів, правил функціонування кордону. На жаль, це неможливо зробити за одну ніч.

– *Як практик можу сказати, що це не проходить. Ця країна має більші успіхи.*

– Однак багато чого вже змінилося, зокрема завдяки зусиллям міністра Міхала Дворчика. Частина пунктів прикордонного контролю переорганізовано лише для вантажівок, деякі – для порожніх вантажівок. Я розумію, що пересічна людина, клієнт цих пунктів прикордонного контролю може відчувати нетерплячість і нервувати, але ми маємо розуміти, що пріоритет зараз для військових поставок, палива, гуманітарної допомоги. Я не стверджую, що кордон працює добре. З іншого боку, вже є багато змін. Навіть сьогодні, а також кілька днів тому я був посередником у черговій зустрічі Міністра інфраструктури Польщі Анджея Адамчика і віцепрем'єр-міністра з відновлення України Олександра Кубракова. Триває дуже інтенсивний діалог між міністерствами сільського господарства, тому що є проблема з українським зерном і в Україні, і в Польщі, а отже, мусимо підійти до її розв'язання чесно, як партнери. Маємо унікальну можливість досягнути прогресу в усіх сферах співпраці, тому що між нами встановлено довіру, якої раніше не було. Коли ми, скажімо, вимагали поваги до жертв Волинської трагедії, то нас завжди підозрювали в прихованих намірах щодо цього питання. Якщо ж нині порушуємо питання про якусь проблему, наші українські партнери знають, що ми прагнемо її розв'язати. Не завжди розв'язок є можливим, будьмо також чесними одне з одним. Погляньте, як, попри кризу (а, може, парадоксально, і завдяки їй), збільшується товарообіг між

Польщею та Україною. Імовірно, це також залишиться. Україна спустошена, і на її відбудову піде не одне десятиліття. Та я вже чую від польських компаній, що вони готові розвивати тут своє виробництво. Бо, по-перше, вони пішли з російського ринку, а по-друге, відбудова буде магнітом для будівельних і меблевих компаній. Величезний обсяг роботи виконує Міністр розвитку і технологій Польщі Вальдемар Буда та Польське агентство з інвестицій і торгівлі. Варто згадати й про значний на сьогодні відсоток переїзду українських компаній до Польщі. Вони хочуть продовжувати працювати, однак не можуть цього робити в Україні. Упевнений, що буде чимало польсько-українських бізнес-партнерств, які функціонуватимуть по обидва боки кордону. У кожному міністерстві, а також на рівні місцевого самоврядування, я спостерігаю щоденний інтенсивний польсько-український діалог. Дуже часто ці контакти навіть не проходять через Посольство. Теоретично Посольство представляє державу і є посередником, але ця мережа така велика й інтенсивність комунікації така висока – до того ж ми лише нещодавно налагодили тісні відносини, – що всі оминають ці формальні шляхи та спілкуються безпосередньо.

– Я хотів би також похвалитися й розповісти про причину свого перебування нині в Києві. «Інститут свободи» має намір підписати угоду з організацією «Українська призма». Тобто разом ми відкриваємо школи лідерства для майбутніх українських еліт, для тих людей, які будуть відновлювати Україну і будувати її заново. І спостерігаємо значне зацікавлення та відкритість.

– Це сфера, про яку я не згадував, однак рекомендую вам поговорити з Послом Польщі при Європейському Союзі Анджеєм Садосем чи з Послом при НАТО Томашем Шатковським. Ви зрозумієте, як багато робить Польща для України та спільно з Україною у світі – на форумі ЄС, в НАТО, Африці, Латинській Америці, де українська дипломатична мережа дуже розріджена. Часто саме ми докладаємо значних зусиль, аби пояснити, переконати, чому війна тут є значущою. У процесі євроінтеграції дуже важливо створити еліти, армію чиновників, які зможуть перенести законодавство Європейського Союзу, його стандарти й цінності на український ґрунт. Нині на цю тему спілкуються віцепрем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України пані Ольга Стефанішина та Міністр у справах ЄС Шимон Шинковський вель Сенк. Переконаний, що тут буде створено синергію, яка неодмінно позитивно вплине на якість наших відносин. Республіка Польща – молода країна в Європейському Союзі, тож ми добре пам'ятаємо процес трансформації і вступу до ЄС. Отже, наша держава є природним партнером для України, як і інші країни цього регіону. Тому кожна ініціатива, подібна до тієї, про яку ви згадали, – на вагу золота.

– Дуже Вам дякую. Пане Посол, Ви працюєте, як ми вже згадували, у, мабуть, найбільш завантаженому польському представництві, куди постійно з візитами приїжджають представники польського уряду та різних інституцій. Тому у Вас тут є чим зайнятися. Однак сподіваюся, що після параду перемоги у Вас буде ще більше роботи.

– Дякую, мені приємно це чути. Справді, ми не скаржимося на надлишок вільного часу і дуже раді цій інтенсивності візитів з Польщі. Не всі політики країн Заходу на це наважуються, але що ж, треба віддавати належне реальності. Мої колеги в Берліні, Брюсселі, Вашингтоні, Відні, Нью-Йорку, Парижі чи в Організації Об'єднаних Націй, про яких я вже згадував, мають не менше роботи і виконують дуже важливі завдання. Міністерство закордонних справ Республіки Польща, безумовно, впорається з усім. Зрештою, не забуваймо, що ми головували в Організації з безпеки і співробітництва в Європі. Відзначу, що Посол Адам Халацінський зробив надзвичайну роботу.